

Vaan

Orgaan van de Bond van
Hervormde Mannenverenigingen op Gereformeerde Grondslag

- Verwachting voor zoekers! blz. 3
- De wijngaard van Naboth blz. 4
- Altijd tevreden blz. 7
- Herman Bavinck blz. 10

De statutenwijziging

Als leden hebt u ingestemd met de wijziging van de statuten. De belangrijkste wijziging betreft het feit dat er voor een bestuursverkiezing een enkelvoudige voordracht wordt gedaan. De wijziging is intussen via Van der Straaten notarissen in Mijsheerenland verwerkt. In het kader van de nieuwe wet bestuur en toezicht rechtspersonen, zijn tegelijkertijd nog een tweetal aanvullingen opgenomen. Binnenkort verschijnt er een nieuwe versie van de statuten, waarin de wijzigingen zijn verwerkt.

Bestuursverkiezing

We wijzen u al vast op de huishoudelijke vergadering van D.V zaterdag 9 april. Met het oog daarop melden we dat dhr. J. van Capelleveen, ds. J. van Dijk en ds. J.M. Molenaar aftredend en herkiesbaar zijn. Ze stellen zich herkiesbaar voor een volgende periode. Het middendeel van artikel 11-3 luidt sinds de statutenwijziging: *Voor elke benoeming wordt door het bestuur een enkelvoudige voordracht aan de ledenvergadering voorgelegd, waarna de ledenvergadering de persoon kan kiezen, waarbij het hierna in artikel 13 bepaalde van toepassing zal zijn. Elke aangesloten vereniging behoudt niettemin het recht om aan de door het bestuur voorgedragen persoon een kandidaat toe te voegen, door een schriftelijke opgave in te dienen uiterlijk twee maanden voordat de betreffende ledenvergadering wordt gehouden. De voorgedragen persoon moet lid zijn van een aangesloten vereniging en vooraf schriftelijk verklaren met de kandidaatstelling akkoord te gaan.*

Een nieuw jaar

Vanwege het aantal besmettingen en de omikronvariant van het coronavirus is de start van het jaar 2022 vol onzekerheid. Er zijn zorgen, maar we hoeven niet overbezorgd en angstig te zijn, want de HEERE zegt: *‘Ik zal u niet loslaten en verlaten’* (Jozua 1: 9). Namens het hoofdbestuur wens ik u Gods nabijheid toe.

• *in dit nummer*

Van de voorzitter.....	2
Meditatie	3
Bijbelstudie o.t.....	4
Bijbelstudie n.t.....	7
Kerkgeschiedenis	10
Boekbesprekingen.....	13
Colofon.....	14
Overlijdensberichten.....	15

• ISSN 0167 - 3564

• www.hervormdemannenbond.nl

• **Verschijnt 10 maal per jaar** • **Voor leden gratis**

• **Niet-leden €16,00 per jaar**

• **Abonnementen lopen per kalenderjaar**

• **Opzeggen voor 1 december**

De kopij voor het februari-nummer moet vóór 20 januari bij de drukker (info@boutdruk.nl) aanwezig zijn.

Verwachting voor zoekers!

Goed is de HEERE voor wie Hem verwacht, voor de ziel die Hem zoekt.

Klaagliederen 3:25

Middenin de klaagzang van Jeremia horen we opbeurende woorden. Je vraagt je af hoe en of dat toch mogelijk is. Hij zit immers op de brokstukken van Jeruzalem. Stad en tempel zijn verwoest, doden liggen her en der, het overgebleven volk gaat in de verte heen, richting Babel, als ballingen. En ik, zegt hij, ben de man die ellende gezien heeft door de stok van Gods verbolgenheid. Hij heeft mij geleid en gevoerd in de duisternis en niet in het licht (vs 1-2).

Jeremia weet zich één met het volk. Wij hebben gezondigd. Woorden van Jesaja, Daniël, Nehemia, Jeremia. En wie kan zich er boven verheffen? Het zijn de goedertierenheden van de Heere dat wij niet vernield zijn. Iedere dag is Zijn trouw en goedheid groot. Laten we ook dat met deze klager zeggen en het voor Gods aangezicht dragen.

Verdriet en zorg houden geen halt bij 31 december. Wat zal 2022 ons brengen? Corona? Wereldpolitiek? Kerk? Klagen mag, zo heet een titel van een boek. Over zonde, over gericht, over moeite en verdriet. God aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat wij het in Zijn hand geven. In geloof, overgave en bovenal, door het duister heen, zicht op Hém. Daarvoor kwam Hij Zelf in Christus het licht ontsteken in de schaduw van de dood. Want het licht ging op Golgotha uit. En daarom is het toch, dat Jeremia en allen

die Hem verwachten, die Hem zoeken, zeggen: De Heere is goed! Goed voor ons!

Deze klaagzang wordt tot een lofzang. Dan is de Heere goed die Hem verwachten. Je wordt niet beschaamd. Van Hem is verwachting. Hij is gereed tot heil en hulp. Verwacht Hém! In al uw zorgen is er een morgen, in de nacht zingen daar ik Hem verwacht. En mijn hart, wat mij moog' treffen tot de God des levens heffen. Dan is er hoop, licht en uitzicht. Want, al zijn de voetstappen van de Heere niet altijd aan te wijzen, het gaat met deze hoop naar het beloofde land. Over hoogten en door diepten, langs begaanbare en schier onbegaanbare wegen. Wie de Herder verwacht, geeft Hem het leven in handen. Geschonden als het is, vuil en vies vanwege zonden; krom, gekreukt en gebutst door allerlei tegenspoed. Geef het maar uit handen, al zit je op zo'n brokstuk van Jeruzalem en lopen de tranen over je wangen. Hem verwacht ik de hele dag!

Verwachten is Hem zoeken. Zoek dagelijks Mijn aangezicht en gedenk aan wat Ik heb verricht, laat Hij ons zingen. Dat zingen houdt immers ook geen halt bij de grensovergang van de jaren. Trouwens, dat gaat in eeuwigheid door. Zoeken is Hem nodig hebben, Hem aanroepen, Hem aanklampen. In Zijn Woord zoeken, Hem in Zijn huis opzoeken, in de stilte van de binnenkamer

gaan. Alleen zijn met Hem, alleen zijn voor Hem, alleen zijn van Hem.

Zoeken én vinden. Heerlijke troost uit de mond van Jezus Christus. Die Mij zoekt, vindt het leven. Eeuwig, maar ook iedere dag gaat het voort en kan het voort. En gaat het vooruit! Ja, dat zoeken is eigenlijk de keerzijde – en dat moet voorop – van Zijn

zoeken naar ons. Zoals Johannes het sprak: Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. Zo, ook Christus, het Kind van Bethlehem, kwam om te zoeken en zalig te maken, wat verloren was.

De Jeremia's jeremiëren niet. Er is hoop in 2022. Verwacht Hem. Zoek Hem.

Ds. A. Snoek

• *Bijbelstudie o.t.*

De wijngaard van Naboth

Lezen 1 Koningen 21

Eén van de getrouwen die de knie niet voor Baäl heeft gebogen is een zekere Naboth, woonachtig in Jizreël. Deze man heeft een wijngaard die grenst aan de paleistuin van koning Achab. Als koning behartigde hij de politieke en staatszaken in de hoofdstad Samaria. In het buitenverblijf te Jizreël werd rust genoten. Voor de vele monden van zijn gezin en het personeel heeft Achab een stuk grond nodig dat als moestuin kan dienen. Buurman Naboth kan een goede deal maken door Achab het stuk grond te verschaffen. Dat is mogelijk door een voordelige ruilverkaveling of de verkoopwaarde van de wijngaard.

Verkoop beslist geweigerd

Achab vangt bot bij Naboth. Hij heeft hiervoor een duidelijke reden. Het stuk land is namelijk erfelijk bezit van zijn vaderen. Eertijds, bij de verdeling van het land Kanaän onder de stammen, is dit deel zijn voorvaderen toegefallen. Het was verboden bij wet om het land te verkopen (Lev. 25:23-28 en Numeri 36:7 e.v.). Door armoede móest

soms de erfelijke grond verkocht worden. Het was mogelijk om het land terug te kopen. In ieder geval was er het goddelijk recht om in het zgn. jubeljaar (iedere 50 jaar) het bezit terug te geven. De weigering van Naboth is dan ook een terechtwijzing. Achab had dit aanbod niet mogen doen. Uit Bijbelse overweging en wellicht uit eerbied voor de voorouders van Naboth zelf, want deze begroef men vaak op het eigen land.

Even later treffen we koning Achab aan, liggend op zijn bed met het gezicht naar de muur. De Heilige Geest vertelt ons wat er leeft in zijn hart. We horen niets van de bijbelse grond waarom de verkoop hem geweigerd is. Hij is somber en woedend thuisgekomen, spreekt met niemand en het klaargezette eten laat hij staan. Als een kind dat zijn zin niet krijgt. Izebel hoort ervan dat hij geen voedsel neemt. Er is iets bijzonders aan de hand. 'Zeg, waarom ben je zo somber gestemd?' Achab vertelt wat er is voorgevallen. Ook hier laat Achab de werkelijke reden onbenoemd.

Een wrede plan

Izebel is uit ander hout gesneden. Er zit spot in haar uitroep wie koninklijke macht heeft. In de vertaling is duidelijk het 'ú' tegenover het 'ík' gezet. Dan blijkt ook wie er in het land en het koninklijk paleis de zaken bestuurt. Ík zal de wijngaard geven.

Een wrede plan wordt bedacht en ten uitvoer gebracht, waar zelfs de Naam van de HEERE in het geding is. Verzegelde brieven met Achabs handtekening worden verstuurd aan de belangrijkste personen in Jizreël. Er wordt opgeroepen om te vasten. Dat roept de indruk op, dat een ramp dreigt en zo mogelijk kan het zondige worden beleden en weggedaan en zo mogelijk de dader ... Nietsvermoedend gaat Naboth er heen. Ondertussen heeft Izebel twee 'verdorven mannen' (HSV) opgeroepen om een valse bekentenis af te leggen tegenover Naboth. De aanklacht: Naboth heeft God en de koning vaarwel gezegd (lett. gezegend, dat dan betekent: gevloekt) (Ex. 20:12; 22:28). Daarna moet hij, naar Bijbels voorschrift, gestenigd worden. Ter vergadering kiest het volk voor de leugen en stenigt Naboth op zijn eigen akker. Ook zijn zonen (2 Kon. 9:26), zodat er geen erfgenaam meer is om de rechten op het land op te eisen. Hoe kent de tegenstander Gods wet! Wat drukt Naboth de voetstappen van de Heere Jezus! (Matth. 26:61 e.v.). Deze standvastige gelovige moest uiteindelijk lijden om Gods Naam. Hij hoefde niet te vrezen die alleen het lichaam kunnen doden. Zalig ben je als ze door te liegen allerlei kwaad tegen u spreken, omwille van Mij (Matth. 5:11-12). Hoe kon het zover komen?

Niet uitgeroeide vijand

Izebel is de Kanaänitische koningsdochter die in het binnenland van Israël de dienst en

de kinderen van God probeert uit te moorden. En haar dochter Athalia kwam in het hartland Juda zelfs bijna zover om de gehele mannelijke lijn van het koningsgeslacht om te brengen. Eén bleef over, Joas, opdat Jezus Christus geboren zou worden (2 Koningen 11). De duivel is niet te onderschatten. De Heere is zeer trouw in het vervullen van Zijn Woord. Echter, in deze geschiedenis komt opnieuw de nalatigheid openbaar van het volk Israël bij de inname van het beloofde land, met alle gevolgen van dien. Dat was al eerder zichtbaar geworden in de tijd van Saul en David, dat de Amalekieten nog niet uitgeroeid waren. Zo behoorde Tyrus en Sidon tot de Filistijnen. Jozua droeg het over aan zijn opvolgers om dat land alsnog in bezit te nemen en het volk uit te roeien (Jozua 13:1-6). Wat kan een christen gehinderd worden wanneer de oude mens niet wordt afgelegd en de zonden niet beleden en bestreden worden! Een christelijk land kan snel vervallen tot nieuw heidendom.

God doet recht

Gedenk HEERE, aan de smaad van Uw dienaren (Ps. 89:51). Zal God dan geen recht doen? Tijdens de hele gebeurtenis van de aanklacht van Naboth en zijn dood is Achab zelf thuis gebleven. Izebel zegt dat de 'koop geregeld' is, waarop Achab die in bezit neemt. Lang heeft hij die dag van zijn aanwinst niet kunnen genieten. Vers 17 begint met het woordje 'maar'. De HEERE heeft alles gezien en zendt Elia met Zijn Woord naar Achab, 'hoofdpersoon in de pas opgevoerde godsdienstige comedie'. God vertelt precies waar Achab te vinden is. Ook moet hem het oordeel aangezegd worden. Achabs bloed zal eenmaal op diezelfde grond vloeien! De ontmoeting tussen koning en profeet is

opnieuw niet hartelijk. Nu wordt Elia 'mijn vijand' genoemd. Achab verschuift het probleem opnieuw. Het conflict is niet slechts persoonlijk, maar treft het gehele verbonds-volk. Elia is duidelijk. Achab heeft zich verkocht om kwaad te doen tegen de HEERE. Verschrikkelijke verwoording van je leven! En nóg geeft Hij uitstel...

Toekomstig gericht

De verzen 21-24 kondigen het gericht over Achab aan. Ze zijn als mokerslagen aangekomen (vers 27-29). Allereerst zal God Zelf onheil brengen. Het koninklijk geslacht zal uitsterven, alle mannelijke nakomelingen zullen worden uitgeroeid, hoe en door wie dan ook. Het zal op dezelfde wijze gebeuren als er met het geslacht van Jerobeam en Baësa is gebeurd. Het waarom volgt: U hebt mij getergd, daarom Mij tot toorn verwekt en in je zonde Mijn volk daarin meegesleept. Goed voorbeeld doet goed volgen, maar ook het omgekeerde.

Over Izebel (vs 23) spreekt God apart. Zij zal buiten de stad door de honden worden gegeten (2 Kon. 9:30-37). Voor de mansleden geldt: wie in de stad sterft zal door de honden worden gegeten en in het veld door de vogels. Er zal geen begrafenis voor dit vorstenhuis overblijven. Zo geeft God blijk van Zijn toorn. Het op de proef gestelde geduld en de liefde van God heeft een keerzijde: Zijn wraak.

De schrijver van 1 Koningen noteert het nog eens. Heb je ooit zo'n koning gekend die zich heeft verkocht met hart en ziel om slecht te doen in de ogen van de HEERE? Daarmee vertelt hij dat God het ziet én naar Zijn wetten beoordeelt. Achab is dader, hoewel aangedreven door zijn vrouw. Het

is daarom niet om het even met wie we als jongen of meisje verkering zoeken, of wie we onze vrienden noemen.

Waar God het land heeft schoongemaakt van de afgoden, heeft Achab de 'stinkgoden' weer binnen gehaald.

Uitgesteld oordeel

Achab buigt (vs. 27) en vernedert zich zichtbaar. Hij trekt een scheur in zijn kleding, doet een rouwgewaad aan en onthoudt zich van eten en drinken. Overdag loopt hij langzaam als diepbedroefde, en houdt 's nachts deze kleding aan. Dat ziet God (vs. 28-29) en laat Elia de boodschap brengen dat het oordeel van de uitroeiing van zijn nageslacht na zijn sterven zal gebeuren. Is het een hartelijk en écht berouw geweest? Ons past het oordeel niet. Achab huichelt niet. We zouden zo graag vernemen wat in Ninevé gebeurde. 'De mensen geloofden aan God'. En de koning van Ninevé sprak dat ieder 'met kracht tot God roepen' zou. 'Zij moeten zich bekeren, een ieder van zijn slechte weg'. (Jona 3). Wel kunnen we hier spreken van Gods goedheid.

God grijpt in bij dit schrijnende onrecht, Naboth aangedaan. Dat doet Hij niet altijd. Wat wordt er veel onrecht geleden! Om maar een voorbeeld te noemen: hoe diep kan een land zakken in het uitvaardigen van wetten van levensbeëindiging. Of we dat nu abortus noemen of euthanasie. Hoe kijkt de wereld toe bij christenvervolging in vele landen. De zielen onder het altaar klagen niet tevergeefs. Eens zal Christus als Rechter komen om te oordelen levenden en doden en een Koninkrijk oprichten waar enkel gerechtigheid woont.

Vragen

1. Hoe gaat u om met onvervulde verlangens en begeerten?
2. Staan er in de Bijbel nog meer van deze schijnprocessen? Zijn ze er ook in onze tijd? Hoe gaat u om met het woord 'waarheid'?
3. Wanneer gaat het 'God meer gehoorzaam zijn dan de overheid' gelden? Zijn de genoemde voorbeelden al van toepassing in uw leven en in Nederland? Kan dit ook van toepassing op een eventuele vaccinatieverplichting? Waarom wel of niet?
4. Op welke wijze heeft het struikelen in zonde te maken met het niet uitroeien van de 'Kanaänieten'?
5. Hoe zijn we anderen tot voorbeeld, in het gezinsleven, in de buurt, op ons werk? Gaat er van ons een 'reuke des levens ten leven' uit?
6. Lees met elkaar Openbaring 6:10 en 1 Petrus 4:12-16. Welke troost geeft dit in onrechtvaardig lijden?

Ds. H. Russcher

• *Bijbelstudie n.t.*

Altijd tevreden

Filippenzen 4 : 10-23

Belangstelling

Aan het slot van Filippenzenbrief komt Paulus terug op de aanleiding om de brief te schrijven: hij wil zijn lezers bedanken voor hun betrokkenheid bij de verkondiging van het Evangelie. Die betrokkenheid werd concreet in de gift die ze via Epafroditus naar Paulus hadden gestuurd. De apostel geeft aan dat hij zeer verblijd is 'in de Heere'. In de eerste plaats dankt hij de Heere. Het is ook niet zozeer de royale gift die hem blij maakt, maar de warme belangstelling van de gemeente die daaruit blijkt. Die is eindelijk weer opgebloeid. Paulus verwijt zijn lezers daarmee niet dat ze een tijdlang geen belangstelling voor hem hadden. Ze hadden alleen eerder niet de gelegenheid gehad om die te tonen. Eerst was Paulus immers een vrij man die zelf in zijn levensonderhoud kon voorzien (als tentenmaker). Maar nu Paulus gevangen zit, is hij afhankelijk van de steun van anderen. En de Filippenzen hebben de

gelegenheid direct aangegrepen om Paulus van dienst te zijn.

Tevreden

Wel wil Paulus een misverstand voorkomen. Hij schrijft deze woorden niet omdat hij gebrek lijdt. Paulus verzekert zijn lezers: de materiële ondersteuning die de gemeente hem bood, had hij in feite helemaal niet nodig. Niet omdat de apostel het zo breed had, maar omdat hij geleerd heeft tevreden te zijn in alle omstandigheden. Het woord 'tevreden' is de vertaling van een Grieks woord dat bekend was uit de toenmalige wijsbegeerte. Het is de deugd van de zelfredzaamheid waarbij je niet afhankelijk bent van anderen en je je ook niet door omstandigheden laat beheersen. Paulus grijpt dit bekende begrip aan om te onderstrepen dat hij als apostel van Jezus Christus onafhankelijk is van de gemeenten die hij dient. Niemand kan hem

verwijten dat hij het Evangelie verkondigt voor eigen gewin, zoals veel rondreizende predikers in zijn dagen. Bij Paulus krijgt dit begrip een specifieke invulling: zelfgenoegzaam is hij alleen, omdat hij genoeg heeft aan zijn hemelse Meester. Die zorgt voor hem in alle omstandigheden van het leven. Dat geeft diepe rust en innerlijk evenwicht, hoe het leven ook loopt.

Riten

In vers 12 geeft Paulus aan dat hij deze levenshouding van tevredenheid met vallen en opstaan heeft moeten leren op de praktijk-school van het leven. Hij heeft te maken met wisselende omstandigheden van voor- en tegenspoed. Dat is geen speling van het lot maar leiding van zijn Meester. Die heeft hem geleerd zowel met voorspoed als met tegenspoed om te gaan. De moeilijke omstandigheden zijn voor hem de ‘ritten’ geweest waardoor de Heere hem heeft ingewijd in het levensgeheim om in alle situaties tevreden te zijn. Deze keer gebruikt Paulus een woord (‘ingewijd’) dat bekend was uit de mysterie-godsdiensten die in die tijd populair waren. Deze religies beloofden voor ingewijden de weg tot verlossing en eeuwig leven te ontsluiten. Aan de geheime erediensten mochten alleen diegenen deelnemen die daarvoor zware inwijdingsriten hadden ondergaan. In 2 Korinthe 11:21-28 zet Paulus de ‘rituelen’ die hij had doorstaan op een rijtje.

Christus als krachtbron

Vers 13 lijkt een tekst die het goed doet op een wandtegel, maar we moeten deze woorden wel in hun verband lezen. Tegenover de volstrekte onafhankelijkheid van menselijke ondersteuning staat Paulus’ totale afhankelijkheid van Christus. Alle zwarigheden

die Paulus heeft ondergaan kan hij alleen maar opbrengen door zijn Heere Die hem daarvoor de kracht geeft. Dat hij opgewassen bleek tegen alles wat hem in het leven overkwam, is niet te danken aan zijn eigen capaciteit maar aan de kwaliteit van zijn Meester. Christus is de krachtbron waaruit hij voortdurend de kracht kan putten om het in zijn soms barre bestaan vol te houden. Zo onderstreept hij dat hij bepaald niet selfsupporting is - het ideaal van de aanhangers van de heidense moraalfilosofie – maar sterk in de Heere.

Steun van de gemeente

Evengoed is Paulus oprecht dankbaar voor de materiële ondersteuning die hij van de gemeente heeft ontvangen. De apostel beschouwt dat als het deelnemen van de gemeente aan Paulus’ verdrukking. Door het zenden van hun gift hebben ze gedeeld in het lijden van de apostel. Het was meer dan een stukje meeleven, ze maakten zijn leed tot het hunne. Ze zitten als het ware naast hem in de gevangenis. Deze gedachte vinden we ook in 1:7. Denk ook aan wat Paulus schrijft in 1 Korinthe 12:26: ‘Als één lid lijdt, lijden alle leden mee’. De Filippenzen hebben zich positief onderscheiden van andere gemeenten. Ze waren de enigen die hem financieel ondersteunden toen hij tijdens zijn tweede zendingsreis uit Macedonië vertrok om naar Achaje te gaan. Toen Paulus in het naburige Thessalonica was, het volgende station op zijn zendingsreis, stuurden de Filippenzen hem al een- en andermaal een gift toe. Paulus gebruikt boekhoudkundige termen voor de steun van de Filippenzen: ze werden deelgenoot van Paulus in de rekening van uitgaven en ontvangst. Tussen Paulus en de gemeente is er sprake van geven en nemen. Waar de

Filippenzen materiële steun aan de apostel geven, ontvangen ze de zegen van Paulus' werk als apostel.

Geestelijke winst

In vers 17 en 18 zet Paulus het beeld van het grootboek voort. Hij is niet uit op de gave van de gemeente, het is hem te doen om de vrucht voor de gemeente. Deze vrucht is als het ware de rente of de winst die de gemeente ontvangt op haar investering in Paulus' apostolische werk. De steun aan Paulus is dus een investering die aan henzelf ten goede komt. Ze worden er niet armer maar rijker van. Bij deze geestelijke winst kunnen we vooral denken aan het eeuwig heil dat wordt ontvangen op de jongste dag. In vers 18 geeft Paulus als het ware een kwitantie af aan de gemeente voor de gift die hij via Epafroditus in ontvangst heeft genomen. Hij verzekert de Filippenzen dat hij alles heeft ontvangen. Hij spreekt hier over de gift van de Filippenzen in termen die aan de offerdienst doen denken. Hij noemt de gift een 'aangename geur' en een 'welgevallig offer'. Daarmee benadrukt hij het geestelijke karakter van de gift en geeft hij tegelijk aan dat de eigenlijke ontvanger niet Paulus maar God is. De donatie van de Filippenzen komt het werk van God en de uitbreiding van Zijn Koninkrijk ten goede.

In vers 19 schrijft Paulus niet langer over zijn eigen behoeften maar over de behoefte van de Filippenzen. Hij verzekert ze in een plechtige belofte: God zal in al hun behoeften voorzien, zowel materieel als geestelijk. Omdat God Zelf onnoemelijk rijk is, zullen ook de Filippenzen die van zijn zorg afhankelijk zijn absoluut niets te kort komen. In vers 20 sluit Paulus af met een lofprijzing,

waarin hij zich met zijn lezers verenigt: ónze God en Vader nu zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid.

Groet en zegenbede

Paulus sluit af met de oproep om elke heilige in Christus Jezus te groeten. Zo had Paulus ook in zijn gebeden 'allen' op het oog. Er mag binnen de gemeente van Christus geen kliekvorming zijn. Groeten is meer dan het gebaar van het opsteken van een hand of het overbrengen van een vriendelijk woord. Het betekent elkaar daadwerkelijk opzoeken en in liefde met elkaar omgaan. Aan het slot brengt Paulus ook de groeten van zijn medewerkers over en van de gelovigen van de gemeente in de plaats waar hij als gevangene verblijft, waarschijnlijk Caesarea. Daarbij wordt één groep met name genoemd: 'die van het huis van de keizer zijn'. Wat een bemoediging voor de lezers dat er blijkbaar ook onder de dienaren van de Romeinse keizer (ambtenaren, gevangenispersoneel, soldaten) sommigen tot geloof zijn gekomen. Met het zegengebed sluit Paulus aan bij het begin van de brief. Paulus wenst zijn lezers de genade van de Heere Jezus Christus toe. Het afsluitende 'amen' is het antwoord van de gemeente. Misschien heeft het daadwerkelijk geklonken na het voorlezen van de brief.

Gespreksvragen

1. Waarom koos Paulus ervoor zoveel mogelijk zelf in zijn levensonderhoud te voorzien (1 Thess. 2:6; 2 Thess. 3:8v). Vindt u het een goede zaak dat predikanten zijn vrijgesteld van ander werk om zich helemaal aan het gemeentewerk te kunnen wijden of ziet u ook goede kanten aan het zogenaamde 'tentenmakersmodel'?
2. Ziet u geldbesteding en giften voor de

- kerk en goede doelen als een geestelijke zaak? Wat betekent dit voor de manier waarop u met uw financiën omgaat? Wanneer kunnen we een gift een offer noemen?
3. Wat is het verschil tussen de manier waarop de heidense filosofie het begrip 'zelfredzaamheid' invult en de manier waarop Paulus dit doet?
 4. Paulus beschouwt het leven als een leerschool. Welke gebeurtenissen in uw leven, positief en negatief, hebt u als een leerschool ervaren? Wat hebt u ervan geleerd?
 5. Hoe kunnen we in onze maatschappij waarin alles draait om winst en groei laten zien dat materiële welvaart voor ons niet het belangrijkste is?

Ds. J.H. Lammers

• *Kerkgeschiedenis*

Herman Bavinck (1854-1921) 1

op zoek naar zekerheid in een veranderende tijd

Inleiding

Vorig jaar was het een eeuw geleden dat Herman Bavinck stierf. Het is goed om aan deze bekende theoloog aandacht te geven. Ik geef in dit artikel weer hoe het leven van Bavinck verliep en welke invloed hij had in de kerk en de samenleving in zijn tijd. We proberen te ontdekken wat het belang is voor vandaag.

Afkomst en studie

Bavinck werd op 14 december 1854 geboren in Hoogeveen, waar zijn vader predikant was van de Christelijke Gereformeerde Kerk. In 1857 verhuisde het gezin naar Bunschoten, in 1862 werd een beroep aangenomen naar Almkerk in de Bommelerwaard en in 1873 naar Kampen. In het gezin was sprake van een gezonde Bijbelse vroomheid. Deze vroomheid heeft het leven van Bavinck gestempeld.

In 1873 liet Bavinck zich inschrijven als student aan de Theologische School in Kampen, de predikantenopleiding van het kerkverband, waartoe hij behoorde. Een jaar later

stapte hij echter over naar de universiteit van Leiden om daar zijn theologische studie te vervolgen. Bavinck kwam tot deze ongebruikelijke stap, omdat hij het wetenschappelijk niveau van Kampen matig vond. Bovendien wilde hij graag van nabij kennis maken met de moderne theologie die aan de Leidse universiteit gedoceerd werd. Internationaal bekende hoogleraren, zoals J.H. Scholten en A.Kuenen, gaven hier onderwijs. Het is begrijpelijk dat deze overstap enige deining in zijn kerkverband veroorzaakte. Ds. A. Brummelkamp, één van de mildste figuren van de Theologische School, verweet de vader van Herman: 'Gij vertrouwt uw zoon aan de leeuwenkuil toe'. Deze antwoordde echter: 'Ik vertrouw op God, Die machtig is mijn kind te bewaren'. Hij rondde de academische studie in 1880 in Leiden af met een promotie over de ethiek van de Zwitserse reformator Zwingli. Inmiddels was Bavinck in contact gekomen met Abraham Kuyper, de rector van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Deze zag grote mogelijkheden in de

intelligente Bavinck en bood hem een profesoraat aan. Bavinck ging hier echter niet op in.

Predikant

In 1881 verbond Bavinck zich als predikant aan de Christelijke Gereformeerde Kerk in Franeker. Hij luisterde graag naar eenvoudige gelovigen om zich te vermaken in het heil dat er in de Heere Jezus is. Bavinck miste de studietijd, maar deed zijn werk met vreugde. Met een studievriend, Christiaan Snouck Hurgronje, onderhield hij gedurende zijn hele leven een briefwisseling, hoewel deze een andere weg door het leven ging dan Bavinck vanwege diens belangstelling voor de Islam. Aan hem schrijft hij een keer: 'Toch doe ik mijn werk tot dusverre nogal met lust. Een enkele maal wensch ik den vervlogen studietijd wel eens terug. Maar meest vind ik me hier in Franeker goed op mijn gemak. Wat mij 't moeilijkst in mijn werk valt, is om mij altijd op te heffen tot en te blijven op de ideale hoogte van mijn geloof en belijdenis'.

Professor in Kampen

Opnieuw deed de Vrije Universiteit een beroep op hem. Weer weigerde Bavinck, omdat hem inmiddels een benoeming tot hoogleeraar dogmatiek aan de Theologische School van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Kampen was toegezegd. Eind 1882 betrok hij een kamer in de pastorie van zijn ouders in Kampen. In januari 1883 ving Bavinck zijn arbeid in Kampen aan met een oratie met de titel 'De wetenschap der heilige godgeleerdheid'. Vanaf dit moment begon hij in de Nederlandse theologische wereld bekend te worden. In 1888 hield Bavinck zijn rectorale rede over 'De katholiciteit van christendom en kerk'. Uit deze rede blijkt hoe breed

zijn blik was. Hij schrijft: 'Het geloof heeft de belofte van de overwinning der wereld. En dat geloof is katholiek, aan geen tijd of plaats, aan geen land of volk gebonden'.

Kerk

Bavinck speelde een belangrijke rol bij de eenwording met de 'dolerende' Nederduits Gereformeerde Kerken. Deze laatste hadden zich rond 1886 onder leiding van Abraham Kuyper losgemaakt van de Nederlandse Hervormde Kerk. De Christelijke Gereformeerde Kerk waar Bavinck deel van uitmaakte, had zich al rond 1834 losgemaakt van de vaderlandse kerk. In 1892 vond de Vereniging tussen de Christelijke Gereformeerde Kerk en de Nederduits Gereformeerde Kerken plaats. Binnen de verenigde Gereformeerde Kerken in Nederland heeft Bavinck steeds een vredelievende rol proberen te spelen. In 1895 wees Bavinck opnieuw een benoeming van de Vrije Universiteit in Amsterdam af. Bavinck verwachtte veel van het calvinistische reveil van de Doleantie. Toch nam hij niet alles van Kuyper over. Later kwamen er verwijderingen tussen Kuyper en Bavinck. Bavinck die de A-richting vertegenwoordigde (de richting van de afscheiding) stuitte met name op het dominante karakter van Kuyper en op het drieverige optreden van de B-richting (de richting van de Doleantie). Ook had hij moeite met de leer van de veronderstelde wedergeboorte.

Huwelijk

Als Bavinck predikant is, schrijft hij aan Christiaan Snouck Hurgronje: 'Thuis ben ik alleen, op mijn kamer, en buiten ben ik altijd de 'dominé'. Zoo ooit, dan heb ik in den laatsten tijd verlangd naar eene vrouw, die mij begrijpen en aan wie ik mij gansch en al

toevertrouwen kan. Dat zou en voor mij en voor de gemeente, die nu niet zoo vrij komt inloopen en op een afstand blijft, gewenscht

wezen. Toch is het er even ver vandaan, van de kans op bevrediging van dien wensch, als vroeger. Ik doe er ook niet de minste moeite toe en ben op dit terrein geheel passief, duldend wachtend. Of het ertoe komen zal, weet ik niet'. Uiteindelijk trad Bavinck in 1891 in het huwelijk met Johanna Schippers (1868-1942). Hij was toen 37 jaar. Het huwelijk bracht hem veel levensvreugde. In 1894 werd een dochter geboren, hun enig kind. Na het overlijden van zijn moeder nam het gezin zijn vader in huis, waar die tot aan zijn dood liefdevol verzorgd werd.

Professor in Amsterdam

Toen de poging van Bavinck om tot één opleiding te komen mislukte, werd zijn positie in Kampen onhoudbaar. Hij vertrok op 1 januari 1903 naar de Vrije Universiteit in Amsterdam. Het was een grote overgang om te verhuizen van een kleine stad, waar ieder-

een elkaar kende, naar de grote stad Amsterdam. Hij kwam op de universiteit met meer wetenschapsgebieden dan de theologie in

aanraking. Bavinck doceerde dogmatiek en ethiek. Toen hij in 1908 zijn zilveren jubileum als hoogleraar vierde, sprak hij met ontroering uit dat hij dankbaar was dat hij in alle aanvechting het geloof behouden had.

In Amsterdam groeide hij uit tot een figuur van maatschappelijke betekenis. Hij zette zich actief in voor

de politiek en voor het christelijk onderwijs. In 1911 kwam hij zelfs voor de Anti-Revolutionaire Partij in de Eerste Kamer.

Levens einde

In 1921 werd Bavinck ziek en namen zijn krachten af. Hij zei: 'Aan mijn geleerdheid heb ik nu niets meer; mijn dogmatiek baat mij nu ook niet meer; alleen het geloof maakt mij zalig'. Toen zijn wijkpredikant tijdens een pastoraal bezoek vroeg wat hij zou bidden, antwoordde Bavinck: 'Danken, danken, voor alles'. Tegen zijn vrouw zei hij: 'De Psalmen zijn alle mooi'. Op 29 juli 1921 kwam er aan het arbeidzame leven van Bavinck een einde. De begrafenis vond plaats op 2 augustus. Bavinck werd herbegraven op 8 augustus te Vlaardingingen in de grafkelder van zijn schoonfamilie.

(wordt vervolgd)

William Gouge

*Opvoeden voor
de Heere*

William Gouge, **Opvoeden voor de Heere**, uitgeverij De Banier te Apeldoorn, 2021, 136 blz., prijs € 9,95. De puritein Gouge (1575 – 1653) was zelf vader van een gezin met dertien kinderen. Geheel

zijn leven werd gestempeld door de vreze des Heeren. Hij werd onder de medestudenten al ‘de vrome Gouge’ genaamd. Het tractaatje wordt vooraf gegaan door een korte lezenswaardige inleiding over zijn leven en zijn tijd in kerk en maatschappij.

De puriteinen gebruikten voor hun werken vaak een leidende tekst. Voor dit boekje is dat Efeze 6:4. Een taak om als vader – en ook moeder – geen toorn bij de kinderen op te wekken, maar ze op te voeden in de onderwijzing én terechtwijzing van de Heere. En deze tekst wordt praktisch ingevuld.

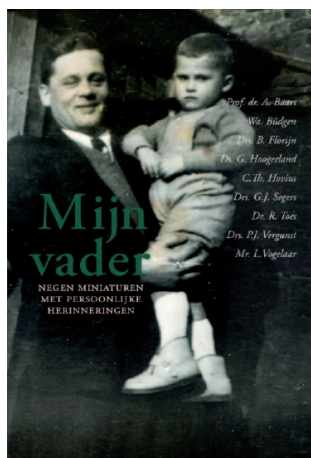
In 60 hoofdstukjes worden tal van zaken belicht. Dit boekje is samengesteld uit een groter werk *Domesticall Duties* (huiselijke plichten). Voor ieder onderwerp zijn passende teksten uit de Bijbel gebruikt.

Mooie zaken kunnen we noemen, die de aandacht trekken. Bijvoorbeeld hoofdstuk 8 over de moederzorg voor het ongeboren kind. Niet alleen gebed, maar ook eten en drinken passeren de revue. Wat kan een menselijke oorzaak zijn van een abortus of miskraam? Sterk appeleert Gouge telkens aan het geweten voor God. Hij verhoudt zich tot de opvoeding van het jonge kind, de jeugd die volwassen wordt enz. Gouge

verzuimt niet om ouders aan te spreken over hun nalatigheid en zelfs zonde in de opvoeding. Hij wijst de weg bijvoorbeeld over voeding geven of over het bestemmen van een kind voor een opleiding, het laten dopen enz. maar geeft ook duidelijk aan waarin het mis gaat. De laatste cluster van hoofdstuk 46 en volgende trok mijn aandacht. Praktische aanwijzingen volgen over het maken van een testament, niet een van de kinderen voor trekken, hoe blijf je als ouder na het sterven in de gedachten van je kind achter?

Het pocketformaat is nog een extra aanbeveling om dit boekje te lezen en in praktijk te brengen.

A.Snoek

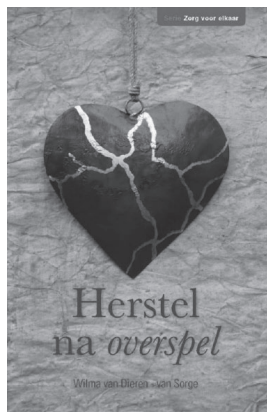
Diverse auteurs, **Mijn vader. Negen miniaturen met persoonlijke herinneringen**, uitgeverij De Banier te Apeldoorn, 2021, 136 blz., prijs € 11,95. Een boek dat uitnodigt om te

lezen, en verder te lezen. Zeker als je sommige vaders ook hebt gekend, dan wel de zonen die het beschrijven. Niet alles in één keer, want dit boekje over leven en vader-zijn wil overdacht worden. Tijdens het lezen kwam de bijbeltekst boven: ‘De gedachtenis van de rechtvaardige zal tot zegen zijn’. Mensen in wier hart de Heere sprak en die met geestelijke wijsheid en nuchterheid in het leven van kerk, gezin en maatschappij stonden. Met een bijbels gevormde visie over wat er

gaande is vandaag de dag. Maar, ik dacht, je moest dan als jongen wel getrokken zijn om te luisteren. We weten hoe in je jonge jaren veel welgemeende woorden gemist worden door een levenshouding die er niet van wil weten. Juist omdat je een aantal mensen hebt gekend, hun schrijfsels hebt gelezen of onder hun gehoor hebt gezeten is het mooi om te lezen dat ook van de thuissituatie zo'n zelfde beeld geschetst wordt.

En nu wij, wanneer we als mannen zelf kinderen mogen hebben, of kleinkinderen zien opgroeien. Mogelijk is er voor ons een taak in het onderwijs weggelegd of in de gemeente van Christus. Om onze kinderen en jeugd goede gezonde gaven te geven, en geen stenen voor brood. Dat ons leven Bijbels is, in vroomheid, eenvoud, oprechtheid. De jeugd blijft door de tijden heen hetzelfde doen: er door heen prikken als het een met het ander niet overeenstemt. Maar ook dit: goed voorbeeld doet goed volgen! Nu heb ik nog niet zoveel over de inhoud zelf gezegd. Schaf het aan en lees zelf. Aanbevolen!

A.Snoek

Wilma van Dieren-van Sorge, **Herstel na overspel**, Serie: Zorg voor elkaar, uitgeverij De Banier te Apeldoorn, 2021, 104 blz., prijs € 9,95. Overspel in wat voor vorm ook beschadigt het huwelijk. Van kijk-

gedrag tot fysiek overspel. Op de een of andere manier wordt het vertrouwen gron-

1e voorzitter: Ds. J.H. Lammers
Vlinderlaan 116, 3863 GK Nijkerk
T 033 2000592 • j.h.lammers1@gmail.com

2e voorzitter: Ds. J.M. Molenaar
Vossenakker 2, 6711 CZ Ede
T 0318 307748
ds.jmmolenaar@hervormdede.nl

1e secretaris: Ds. J. van Dijk
Dondersstraat 6, 2984 GR Ridderkerk
T 0180 398670 • ds.j.vandijk@hetnet.nl

2e secretaris: Dhr. C.D. Groenendijk
Koolmees 35, 2986 VB Ridderkerk
T 0180 423817 • c.d.groenendijk@hotmail.com

1e penningmeester: Dhr. A. Kreijkers
Baankamp 6, 7462 TD Rijssen
T 06 28427056
tonny@qualityfinance.nl

2e penningmeester: Dhr. J. van Capelleveen
Valleistraat 60, 3901 RT Veenendaal
T 0318 516930 • jvancapelleveen@solcon.nl

Lid: Ds. E. de Mots (Redactie-adres)
Pelikaan 34, 2986 TB Ridderkerk
T 0180 424636 • predikant@rondzes.nl

Lid: Ds. A. Snoek
Kerkstraat 8, 4041 XB Kesteren
T 0488 723120 • asnoekvdm@solcon.nl

Lid: Ds. H.J.Th. Lubbers (Themadagen)
Jacobshoeve-Erf 6, 3931 RZ Woudenberg
T 033 2861207
h.j.t.lubbers@hervormdwoudenberg.nl

Overlijdensberichten:
J. Bout & Zn.,
Ceintuurbaan 32-34, 1271 BJ Huizen
E info@boutdruk.nl (o.v.v. Herv. Vaan)

Aanvragen Hervormde Vaan en mutaties:
doorgeven via het emailadres van de Herv.
Mannenbond: info.mannenbond@solcon.nl
Bestuurswijzigingen melden aan de 1e secretaris

dig beschadigd dat het huwelijk stukbreekt of stokkend verder gaat. De inzet van het boek is gericht op behoud van het huwelijk. Dat ligt heden ten dage onder vuur van de vorst der duisternis. Daarnaast zijn de ik-gerichtheid, media als WhatsApp en tanende Schriftkennis en daardoor –gezag als ingangspoorten van Diabolos aan te wijzen. Overspel kent alleen verliezers! Het heeft vreselijke gevolgen voor de onderlinge band tussen de gehuwden, maar vergeet de kinderen niet. Pas in de hoofdstukken 5 t/m 7 komt het echtpaar zelf aan bod in hun verhouding tot elkaar en het hulpverle-

ningstraject dat kan worden ingeschakeld. Met levensechte situatieschetsen krijgen we een indruk wat er achter de voordeur en in het hart afspeelt. In hoofdstuk 5 wordt het laatste deel gewijd aan vergeving. Het wordt gevraagd, het wordt zelfs een keuze genoemd, maar laten we vooral de beschadigde partner daarvoor de genade, rust en tijd geven om deze stap te mogen zetten. Een dun boekje waarachter een lang traject van opnieuw het vertrouwen geven van de beschadigde partner en als partner die het leed veroorzaakt, breken met de verborgen en verboden liefde en vertrouwen van de

• Overlijdensberichten

*Zoon, heb goede moed,
uw zonden zijn u vergeven.*

Mattheüs 9:2b

Wij kregen het droeve bericht van het overlijden van onze gewaardeerde voorzitter

HUIB DE BRUIN

in de leeftijd van 73 jaar.

De Heere vertrooste zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen.

Bestuur en leden van de
M.V. 'Berea' te Veenendaal

Veenendaal, oktober 2021

Met droefheid geven wij u kennis dat de Heere uit ons midden heeft weggenomen ons meevend lid

A. VAN KRIMPEN

in de leeftijd van 76 jaar.

We gedenken in dankbaarheid zijn jarenlange betrokkenheid bij onze vereniging.

De Heere vertrooste zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen.

Bestuur en leden van
mannenvereniging 'Calvijn'

Oud-Alblas, 20 november 2021

ander ontvangen en niet opnieuw beschadigen. Het boekje roept om meer, niet in het minst vanwege het toenemend aantal echtscheidingen in de christelijke gemeente, maar ook ter voorkoming dat het misgaat. Want, hoe gaan wij met elkaar om in het gebruik van internet, de media en de sociale contactmogelijkheden?

Het boekje verdient aandacht voor echtparen met soortgelijke zorgen. Lees het geheel samen door en spreek er eerlijk over! Niet minder is dit boekje een must voor ambtsdragers. Het scherpt de gedachten en mogelijk kan de inhoud van dit boekje dienen in het pastorale gesprek.

A.Snoek

'k Zal dan gedurig bij U zijn.

Met droefheid geven wij kennis van het overlijden van ons trouw en meelevend lid

EVERT DE VRIES

in de leeftijd van 79 jaar.

Met dankbaarheid denken wij aan de vele jaren, waarin hij ook altijd de vaste organist was.

De HEERE schenke troost en Zijn nabijheid aan zijn vrouw, kinderen, kleinkinderen en de verdere familie.

Bestuur en leden van de M.V.
'Bewaar het pand u toebetrouwd'
te Waarder

Waarder, december 2021

• Overlijdensberichten

'Zalig zijn zij die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft van het Lam'
Openbaring 19 : 9b

Door de Heere werden in korte tijd drie leden uit ons midden weggenomen:

op 19 november

GERRIT VAN DE BRAKE

in de leeftijd van 73 jaar;

op 21 november

JOHANNES WIESENEKKER

in de leeftijd van 74 jaar;

op 22 november

GIJSBERT VERSTEEG

in de leeftijd van 93 jaar.

Wij denken met dankbaarheid terug aan hun grote betrokkenheid gedurende de tijd dat zij lid van onze vereniging waren.

De Heere schenke Zijn troost aan de echtgenotes en (klein)kinderen.

Mannenvereniging op G.G. Nunspeet